STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

# Nyhedsbrev: Praksisfaglighed i de kunstneriske fag og idræt

Der hersker ingen tvivl om, at det gymnasiale uddannelsessystem i Danmark i de næste år vil undergå store forandringer. I forbindelse med Regeringens udspil om et forandret uddannelseslandskab med epx som en ny erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse på linje med den mere klassiske stx og hhx-uddannelse, diskuteres tankerne omkring en styrkelse af praksisfagligheden både politisk, i erhvervslivet og på gymnasierne.

18. januar 2025
Sagsnr.: CaseNo

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Teglholmsgade 1
2450 København SV

Telefon: +45 33 92 50 00
Mail: line.hoejgaard.porse@stukuvm.dk
www.stukuvm.dk

CVR-nr.: 29634750

Børne- og
Undervisningsministeriet

For os i de kunstneriske fag og idræt er praksisfaglighed ikke et nyt begreb - ej heller er det en ny didaktisk tilgang. Faktisk kan man sige, at praksisfagligheden er en del af fagenes kernefaglighed – set i samspil og kobling med teoretisk og analytisk faglighed. Som følge heraf har vi i vores fag mulighed for at indgå konstruktivt og med stor praktisk- og teoretisk erfaring i diskussionen af praksisfaglighedens styrker og svagheder, og det er det, dette nyhedsbrev vil sætte fokus på.

**Hvad er praksisfaglighed?**
Ser vi på, hvordan praksisfaglighed defineres, kan det siges at dække over en praktisk og aktiv, erfaringsmæssig tilgang til det faglige stof, som en afgørende faktor for elevernes læring og motivation. Teori og praksis skal i den optik ikke være hinandens modsætninger, men supplere hinanden, hvilket både er et helt centralt princip i de kunstneriske fag og idræt og et af hovedbudskaberne i epx. Dette fremgår både af svar fra Ministeren ligesom det bl.a. påpeges i rapporter fra Danmarks Evalueringsinstitut om praksisfaglighed i undervisningen i folkeskolen (se henvisninger længere nede). En sådan tilgang, hvor hjerne, krop og omverden spiller sammen i måden at lære på, er ikke ny, og hjerneforsker Kjeld Fredens påpeger i selvsamme rapport, at det er en grundtanke i læring, at det ikke alene foregår i hjernen, men at kroppen skal aktiveres, så den kan bygge bro mellem hjerne og omverden.

Begrebet praksisfaglighed blev introduceret i 2018, hvor politikere ønskede at understøtte de danske skoler i at tilbyde (mere) praktisk og anvendelsesorienteret undervisning. Danmark Evalueringsinstitut har i rapporten "Praksisfaglig undervisning" defineret, hvordan denne undervisning kan karakteriseres, nemlig ud fra tre elementer:

- **Et kropsligt og aktivt element**, hvor elevernes kroppe og sanseapparater aktiveres

- **Et problem-eller anvendelsesorienteret element**, hvor eleverne typisk skal løse eller undersøge en praktisk problemstilling
- **Et produktorienteret element**, hvor fokus er på, at eleverne gennem praktiske arbejdsmetoder og teknikker skal skabe et konkret produkt som led i opgaveløsningen

Kært barn har mange navne, tænker man nok, når man læser ovenstående. For de tre punkter afslører med al tydelighed, at vi i de kunstneriske fag og idræt allerede arbejder på denne måde: Eleverne lærer med kroppen, de arbejder projekt-og anvendelsesorienteret i samspil med hinanden og omverdenen, ligesom den teoretisk-analytiske undervisning ofte munder ud i en form for produkt. I den optik kunne man måske også kalde praksisfaglighed for inquiry-based-learning, problem-based-learning eller bare undersøgende undervisning.

I rapporten "Praksisfaglig undervisning" fastslås det afslutningsvis, at begrebet praksisfaglighed kan defineres på følgende måde:

*"Praksisfaglighed er en dimension […] som handler om at give eleverne mulighed for at gøre sig erfaringer med at løse konkrete praktiske problemer og/eller gennemføre konkrete praktiske aktiviteter knyttet op på nogle specifikke faglige mål."*

Det væsentlige greb i praksisfagligheden er altså det, at det ikke blot eksisterer i sig selv, men at de praksisfaglige aktiviteter i undervisningen har et klart fagligt formål. Det er med andre ord koblingen mellem teori og praksis, der er afgørende. Præcis som det er kernen i de kunstneriske fag og idræt.

**En fælles diskurs: Praksisfaglighed i de kunstneriske fag og idræt**
Vender vi blikket mere direkte mod vores fags praksisfaglighed, viser et blik på vores læreplaner, at den didaktiske tilgang stort set er den samme; i undervisningen lærer eleverne at navigere i en vekselvirkning mellem teoretisk, analytisk og praktisk faglighed. Fagenes forløb og projekter er bygget op af en integration af det praktisk-eksperimenterende og det teoretisk-analyserende arbejde, som i sammenhæng har til formål at danne eleverne og derigennem give dem kompetencer, der kan bruges i det, EVA-rapporten kalder elevernes eksekutive funktioner og æstetiske adfærd. Hvor den æstetiske adfærd i rapporten defineres som kernen i innovation, er de eksekutive funktioner det, der betegner elevernes evne til at kunne planlægge og evaluere.

I bogen "Læring med kroppen forrest" (2018) peger Kjeld Fredens på, at eleverne i de kunstneriske fag ikke kun lærer et konkret håndværk, men at fagene ligeledes styrker elevernes engagement og vedholdenhed, forestillingsevne, opfindsomhed og muligheder for at udtrykke sig.

Eleverne i de kunstneriske fag og idræt oparbejder med andre ord nogle særlige kompetencer, som er det, der efterspørges fra politisk side såvel

som fra erhvervslivet. Dertil kommer, at eleverne opnår kompetencer i det at kunne arbejde projekt-og procesorienteret; både individuelt og i samarbejde med andre elever såvel som i professionelle erhverv og miljøer.

Men praksisfaglighed handler også om mere end faglighed og kompetencer. Det handler ligeledes om trivsel og motivation, hvilket forskning peger på, ofte er til stede i de æstetiske læreprocesser og de værkstedsorienterede undervisningsrum, der netop er kendetegnende for vores fag. Årsagen synes at findes i samarbejdet mellem undervisere og elever, hvor æstetiske læringsprocesser giver rum for ikke-lineære arbejdsprocesser og for andre lærer- og elevroller, der er mere uforudsigelige og mindre hierarkiske. En sådan måde at arbejde på tilbyder ifølge Kirsten Skov, der er lektor på Københavns Professionshøjskole, at eleverne kan arbejde mere frit og selvstændigt og sætte personlige interesser, opfattelser og iagttagelser i spil.

**De kunstneriske fag og idræt i fremtidens gymnasium**
Hvordan fremtidens gymnasium ser ud, er stadig uvist. Men vores pointe med dette nyhedsbrev er at formidle en samlet indstilling til at udfordre og udfolde diskursen om praksisfagligheden til også at handle om den praksisfaglighed, der er en iboende del af vores fags natur. En praksisfaglighed, hvor det at lære med og gennem krop og hjerne i samspil ikke blot er de erhvervsrettede fags og uddannelsers didaktik, men ligeledes vores fags didaktik – en didaktik som allerede eksisterer i gymnasiet anno 2025, og som ikke må blive glemt og overset i fremtidens gymnasium. Gennem den kommende reformproces bør ovenstående praksisfaglige tilgang og de kunstneriske fag og idræts konkrete erfaringer hermed tværtimod understreges og sættes i spil.

**Mange hilsner**
**Fagkonsulenterne i de kunstneriske fag og idræt**

**Michael Højer**, fagkonsulent i mediefag
**Lasse Beck Meinicke**, fagkonsulent i idræt og dans
**Sebastian Strabo Svendsen**, fagkonsulent i musik og dramatik
**Line Højgaard Porse**, fagkonsulent i billedkunst, design og design & arkitektur

**Litteraturliste til videre læsning og inspiration:**

Undersøgelsesorienteret undervisning - Pædagogik og didaktik - STX | Emu.dk
Undersøgende undervisning i billedkunst, Andersen & Porse, i: "TEGN 2022"
Praksisfaglighed i skolen - En forundersøgelse.pdf
Praksisfaglig undervisning | EVA
Læring med kroppen forrest, Kjeld Fredens, Hans Reitzels Forlag, 2018
Praksisfaglighed i de praktisk-musiske fag, i: 2020, nr.3 - Unge Pædagoger